HINDI IPINAGBIBILI
Pag-aari ng Pamahalaan

2

Pagbabago sa Sariling Komunidad

Learner's Module sa Araling Panlipunan 2
Quarter 2 • Module 2

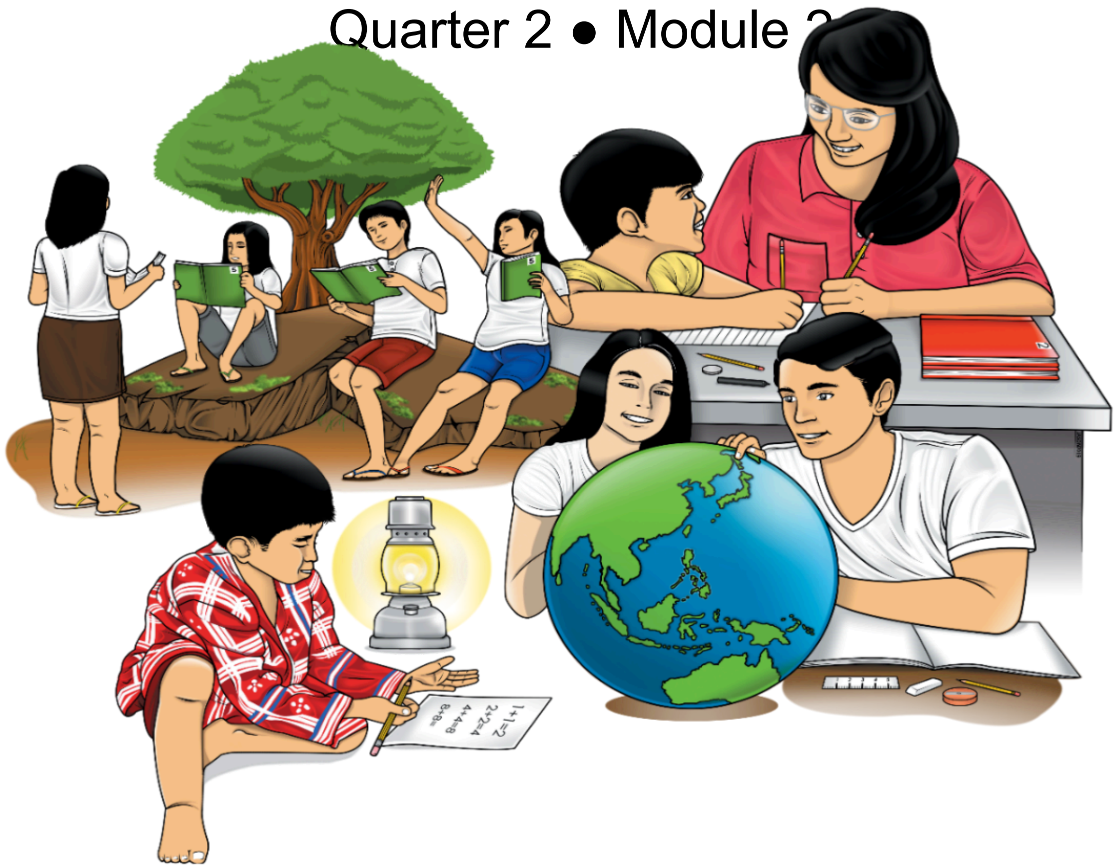

Susan C. Fernandez
Tagapaglinang ng Modyul
Kagawaran ng Edukasyon • Rehiyong Administratibo ng Cordillera
Dibisyon ng Baguio

NAME:_______________________________ **GRADE AND SECTION** ________________
TEACHER: _________________________ **SCORE** _________________________________

Republic of the Philippines
DEPARTMENT OF EDUCATION
Cordillera Administrative Region
SCHOOLS DIVISION OF BAGUIO CITY
82 Military Cut-off, Baguio City

Published by:
DepEd Schools Division of Baguio City Curriculum Implementation Division

PAUNAWA HINGGIL SA KARAPATANG SIPI
COPYRIGHT NOTICE
2020

Section 9 of Presidential Decree No. 49 provides:

"No copyright shall subsist in any work of the Government of the Philippines. However, prior approval of the government agency or office wherein the work is created shall be necessary for exploitation of such work for a profit."

This material has been developed for the implementation of the K-12 Curriculum through the DepEd Schools Division of Baguio City - Curriculum Implementation Division (CID). It can be reproduced for educational purposes and the source must be acknowledged. Derivatives of the work including creating an edited version, an enhancement or supplementary work are permitted provided all original work is acknowledged and the copyright is attributed. No work may be derived from this material for commercial purposes and profit.

Ang modyul na ito ay inihanda para sa implementasyon ng K to 12 Curriculum sa pamamagitan ng DepEd School Baguio City - Curriculum Implementation Division (CID). Maaari itong kopyahin para sa layuning pang - edukasiyon at maaring hilingin ang pahintulot sa nagmamay-ari nito. Ang paghalaw o pagpapaunlad nito ay maaaring gawin, ibigay lamang ang karampatang pagkilala sa orihinal na lumikha. Hindi pinahihintulutan ang paghalaw ng anumang likha mula rito kung ang layunin ay pangkomersiyo o pagkakakitaan**.**

PAUNANG SALITA

Ang modyul na ito ay isang proyekto ng Curriculum Implementation Division particular ang Learning Resource Management and Development Unit, Kagawaran ng Edukasyon, Dibisyon ng Baguio City bilang tugon sa pagpapatupad ng K-12 Kurikulum.

Naglalayon itong mapataas ang performans ng mga mag-aaral partikular sa Araling Panlipunan.

Date of Development	September, 2020
Resource Location	Dibisyon ng Baguiio City
Learning Area	Araling Panlipunan
Grade Level	2
Learning Resource Type	Modyul
Language	Filipino
Quarter/Week	Q2/W2
Learning Competency Code	IIc-4
Learning Competency	Nailalahad ang mga pagbabago sa sariling komunidad a. heograpiya (katangiang pisikal) b. politika (pamahalaan) c. ekonomiya (hanapbuhay/ kabuhayan) d. sosyo-kultural

PAGKILALA

Ang manunulat ay nagpapasalamat sa mga taong tumulong sa pagbuo ng modyul na ito. Ang katuparan ng pag-aaral na ito ay hindi magiging tagumpay kung wala ang mga taong na nagbigay ng kanilang suporta, tulong at kooperasyon:

Dr. Marina D. Tabangcura, Education Program Supervisor for Araling Panlipunan sa oportunidad na ibinigay sa akin upang makagawa ng modyul.
Dr. Esther K. Litilit, Principal IV sa pagbibigay ng oportunidad upang madiskubre ang aking kakayahan na gumawa/sumulat ng modyul.
Renita E. Larangan, Elvira G. Daguio, Merlyn M. Lapada at Gemmalyn A. Mandawe sa paggabay, suporta, paglaan ng oras at naging inspirasiyon upang maging makabuluhan ang modyul na ito.
Sa aking pamilya na lubos na umuunawa at sumusuporta sa lahat ng oras at pagkakataon. Higit sa lahat sa **Panginoon** na gumagabay upang maging posible ang lahat.

Development Team
Developer/s: Susan C. Fernandez
Layout Artist: Susan C. Fernandez
Illustrator: Susan C. Fernandez

School Learning Resources Management Committee

Dr. Esther K. Litilit, EdD	School Head / Principal
Merlyn M. Lapada	Subject / Learning Area Specialist
Renita E. Laranang	School LR Coordinator

Quality Assurance Team

Marina D. Tabangcura, Ph.D.	EPS – Araling Panlipunan
Lourdes Lomas-e, Ed.D.	PSDS – District
Loida C. Mangangey, Ph.D.	EPS – LRMDS

Learning Resource Management Section Staff

Loida C. Mangangey, Ph.D.	EPS – LRMDS
Victor A. Fernandez	Education Program Specialist II - LRMDS
Christopher David G. Oliva	Project Development Officer II – LRMDS
Priscilla A. Dis-iw	Librarian II
Lily B. Mabalot	Librarian I
Ariel Botacion	Admin. Assistant

CONSULTANTS

JULIET C. SANNAD, EdD
Chief Education Supervisor – CID

CHRISTOPHER BENIGNO
OIC-Office of ASDS

MARIE CAROLYN B. VERANO, CESO V
Schools Division Superintendent

TALAAN NG NILALAMAN

	Page
Paunawa Hinggil sa Karapatang Sipi ……………………..……………….....	I
Paunang Salita ……………………………………………………….….....	ii
Pagkilala ……………………………………………………………………..	iii
Talaan ng Nilalaman……………………………………………….…….	iv
Pahinang Panakip…………………..……………………………………	1
Alamin ……………………………………………………..……..……….	2
Layuinin: Nailalahad ang mga pagbabago sa sariling komunidad a. heograpiya (katangiang pisikal) b.politika (pamahalaan) c. ekonomiya (hanapbuhay/ kabuhayan) d. sosyo-kultural	
SubukIn……………………………………………………….………….	3
Balikan …………………………………………………………………….	4
Tuklasin…………………………………………………………………….	5
Suriin……………..………………………….……………..………………...	7
Pagyamanin Gawain 1…………………………………...……………..……	8
Gawain 2 ……………………………………………………….….……	9
Gawain 3…………………………………………………………………..	10
Isaisip ……………………..………………………………………………	11
Isagawa….. ……………………………………………………….………	12
Tayahin …………………..………………………………………………..	13
Karagdagang gawain………………………………………….…….…….	14
Susi sa Pagwawasto……………………………………………………….	15
Talasanggunian………………………..……………………..…….…….…	16

Pagbabago sa Sariling Komunidad

Learner's Module sa Araling Panlipunan 2
Quarter 2 ● Module 2

SUSAN C. FERNANDEZ
Tagapaglinang ng Modyul

Kagawaran ng Edukasyon • Rehiyong Administratibo ng Cordillera

Alamin

Ang modyul na ito ay inihanda para sa iyo na mag-aaral ng ikalawang baitang. Ang mga gawain, kaalaman, kasanayan na napapaloob dito ay masusing binuo upang maintindihan at maisagawa at upang lalong mapaunlad ang ninanais mong pagkatuto patungkol sa mga pagbabagong naganap sa ating sariling komunidad, ang Baguio City.

Ang modyul na ito ay naglalayong matulungan ka upang makamtan ang mga kailangang kasanayang pagkatuto. Inaasahan ko na magkakaroon ka ng malinaw at mas malalim na pagkaunawa at kaalaman patungkol sa mga pagbabagong naganap sa ating sariling komunidad.

Matapos mong gawin at mapag-aralan ang modyul ay inaasahan kong ito ay makatutulong nang malaki upang mapalawig pa ang pagmamahal mo sa iyong komunidad at maipagmamalaki mo ito sa buong mundo.

Kasanayang Pampagkatuto:
Nailalahad ang mga pagbabago sa sariling komunidad a. heograpiya (katangiang pisikal) b.pulitika (pamahalaan) c. ekonomiya (hanapbuhay/ kabuhayan) d. sosyo-kultural

Subukin

Subukin natin kung gaano kalawak ang iyong kaalaman tungkol sa pagbabagong naganap sa iyong sariling komunidad, ang Lungsod ng Baguio. Basahin at isulat sa sagutang papel ang **<u>Tama</u>** kung ang ipinahahahayag ng pangungusap ay tama at **<u>Mali</u>** naman kung hindi wasto ang inilalahad ng pangungusap.

______1. Ang sinaunang ayos ng Lungsod ng Baguio ay naaayon sa plano ng tanyag na arkitektong si Daniel H. Burnham.

______2. Pinamahalaan ng mga Espanyol ang mga Ibaloi sa loob ng 200 taon sa kanilang kampo na tinawag na Commandancia Politico General de Igorotes.

______3. Ang Baguio City ay karaniwang bakasyunan ng mga turistang galing sa mga kalapit na probinsiya at maging ng mga turistang dayuhan lalo na sa tag-araw.

______4. Ang Panagbenga Festival ang isa sa mga pangunahing kaganapan sa Lungsod ng Baguio na humihikayat sa mga turistang puntahan ang lungsod.

______5. Sa kasalukuyan, ang mga Ibaloi lamang ang naninirahan sa Baguio City.

Aralin 2: Pagbabago sa Sariling Komunidad

Balikan

Halina't mamasyal tayo sa ating komunidad. Habang tayo ay namamasyal, suriing mabuti ang mga larawan at kilalanin ang pangalan ng mga lugar na mapupuntahan sa pamamagitan ng pag-aayos sa mga ginulong letra.

1.

H A M U B R N   K A E L

2.

T A C H D E L A R

3.

A L C I N A O T B   D N E A R G

4.

N A S M O I N   O U H E S

Tuklasin

5.

T Y I C   A L L H

Ngayon naman, basahin mo ang talata upang lalo mong maintindihan ang mga pagbabago sa iyong komunidad, ang Baguio City.

Mga Pagbabagong Naganap sa Lungsod ng Baguio

Commission at isang Amerikanong zoologist, ang isang lugar sa kabundukan sa hilagang Luzon kung saan matatagpuan ang malalago at saganang puno ng mga pino. Nang mapuntahan ito noong 1900 ay agad nabighani si Worcester sa lugar. Hanggang sinimulan ang paggawa ng Benguet *Road* na magdurugtong sa Pangasinan at Benguet matapos na paglaanan ito pundo ng *Philippine Commission*. Dahil sa klima ng lugar, nahikayat ang mga Amerikano na ayusin ang lugar bilang isang bakasyunan. Noong taong 1901, inumpisahang gawin ang "Kennon Road". Idineklarang "*Summer Capital*" ng "*Philippine Commission*" ang lungsod noong ika-1 ng Hunyo taong 1903. Noong 1904, inatasan ang sikat na arkitekto na si Daniel H. Burnham na gawan ng plano ang pagpapaunlad ng lungsod. Ang Baguio Country Club ay nabuo noon ding 1905. Noong 1908 ay naitayo ang residensiya ng gobernador-heneral na ngayon ay kilala bilang *The Mansion* at nabuksan ang Teacher's Camp. Noong Setyembre 1, 1909 ay nabigyan ng pribilehiyo ang Baguio bilang isang chartered city, na bagaman kabilang ito sa isang lalawigan ay may sarili itong pamahalaan. Nakaranas ang Lungsod ng Baguio ng matinding lindol noong Hulyo 16, 1990 na siyang sumira sa karamihang istraktura ng lungsod.

para mag- aral at maghanapbuhay.May ibang lahi din ang nagtutungo dito upang mag-aral at magkaroon ng negosyo. Karamihan sa mga mamamayan nito ay may hanapbuhay at marami pa rin ang nagtatanim, naghahabi at naglililok . Ang lungsod na dating pinaninirahan lamang ng mga Ibaloi ay tahanan na rin ng mga iba pang pangkat etniko ng bansa, mga Amerikano, Tsino, Koreano at marami pang iba. Dala ng bawat pangkat ang kanilang kultura sa ating bansa na atin namang bahagyang niyayakap. Ang pamahalaan ng lungsod mula sa Commandancia Politico General de Igorotes na pinamunuan ng mga Espanyol sa loob ng 200 taon at ng Presidencia ng Baguio ng mga Amerikano, ngayon ay mahusay na pinamumunuan mula *Congressman*, Mayor, bise mayor, mga konsehal, punong barangay hanggang sa tanod ng barangay. Noong Oktubre 31, 2017 ang lungsod ay napabilang sa mga lungsod na tinaguriang "*Creative City*" at kauna-unahang lungsod sa Pilipinas na itinalaga bilang lungsod ng "craft and folk art" ng UNESCO. Ang mga pagbabago sa itsura nito na dulot ng mabilis na urbanisasyon ay isang pagsisikap ng mga taong patuloy na nagpapahalaga sa komunidad hanggang sa kasalukuyan.

Suriin

Ang mga pagbabagong nagaganap sa iyong komunidad ay nakabase sa apat na aspeto gaya ng:

1. **Heograpiya-** ito ay pagbabagong nagaganap sa katangiang pisikal ng isang lugar.
   Noon: Ang dating kabundukan ay puno ng *pine tree.*
   Ngayon: Mga kabahayan, mga imprastraktura at establisyemento ang nakapalibot dito.

2. **Pulitika-** pagbabagong nagaganap sa pamahalaan ng isang lugar. Uri ng pamahalaan na umiiral sa isang komunidad.
   Noon: Pinamahalaan ang Lungsod ni Atty. Mauricio G. Domogan
   Ngayon: Pinamamahalaan ni Mayor Benjamin B. Magalong

3. **Ekonomiya -** ito ay tungkol sa hanapbuhay o kabuhayan ng isang komunidad.
   Noon: Pagtatanim at paghahabi lamang ang kabuhayan ng mga tao.
   Ngayon: Hindi na lamang pagtatanim at paghahabi ang hanapbuhay sa Lungsod kundi iba't-ibang uri na ng mga hanapbuhay.

4. **Sosyo-kultural**- hango sa dalawang salita,

Sosyo: pangkat ng tao,
Kultura: kinagawian, kilos at ideya ng tao sa isang lipunan/komunidad.

Noon: Ang mga Ibaoi lamang ang nakatira sa lungsod.

Ngayon: Iba't-ibang pagkat etniko na ang naninirahan sa lungosd. Naimpluwensiyahan na rin ang ating pananamit, pagkain at pagkilos dahil sa pagbabago ng sosyo-kultural.

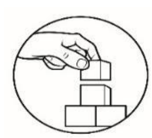

Pagyamanin

Gawain 1: Buuin ang salitang tumutukoy sa aspeto ng pagbabago sa komunidad at larawan.

1. | | k | | n n | | m | | | a |

2. | H | | | g | | a | | | y | |

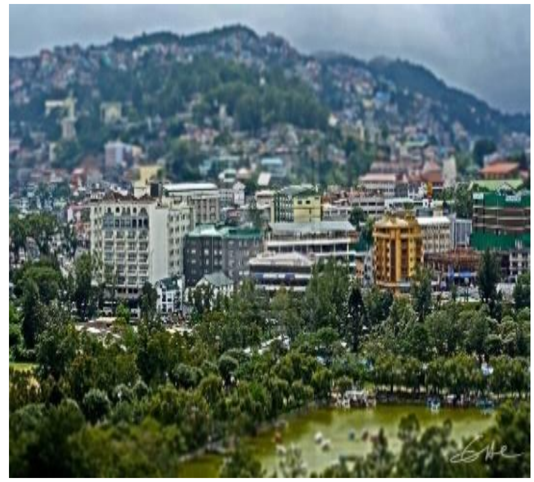

3. P o _ i _ i _ a

4. S _ _ y _ - _ _ l _ _ r _ 1[1]

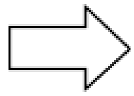

Gawain 2:

Punan ang *venn diagram* ng impormasyong hinihiling. Gayahin ito sa sagutang papel at palakihin upang magkasya ang iyong mga sagot.

Gayahin ang venn diagram sa sagutang papel maaari itong palakihin upang maisulat lahat ng pagbabagong naganap.

Ang Lungsod Noon at Ngayon

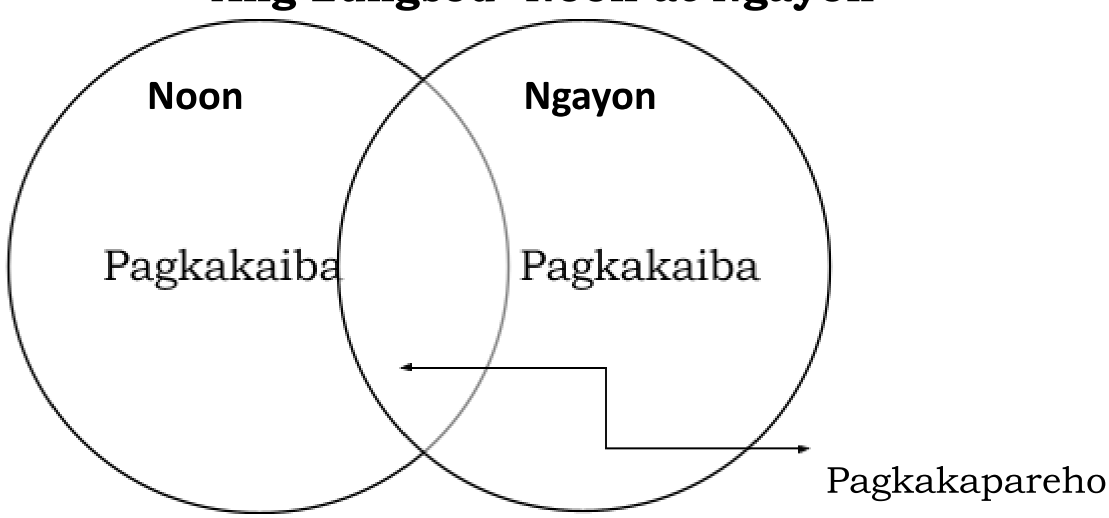

Gawain 3:

Ngayon naman ay nais kong tukuyin mo ang mga pagbabagong naganap sa iyong komunidad. Isulat ang **Noon** sa patlang bago ang bilang kung ang gawain ay tapos na at **Ngayon** kung kasalukuyang nagaganap.

__________1. Nakaranas ang Lungsod ng Baguio ng matinding lindol noong Hulyo 16, 1990 na siyang sumira sa halos lahat ng istruktura ng lungsod.

__________2. Ipinagdiriwang ang Panagbenga tuwing buwan ng Pebrero hanggang unang linggo ng Marso.

__________3. Ang Lungsod ng Baguio ay pinalilibutan na ng mga tahanan, naglalakihang gusali, mga establisyemento, paaralan, simbahan at mga magagandang imprastraktura.

__________4. Idineklarang lungsod ang Baguio ng Philippine Assembly noong Setyembre 1, 1909.

__________5. Inumpisahang gawin ang "Kennon Road" noong 1901 upang mapadali ang paglalakbay mula La Union patungo sa Lungsod ng Baguio.

Isaisip

Punan ang patlang ng tamang sagot upang mabuo ang pangungusap. Pumili ng sagot sa loob ng kahon.

Komunidad politika pahalagahan

pag-unlad sosyo-kultural

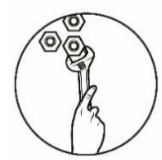

Isagawa

Ang pagbabagong nagaganap sa isang ________________ay dulot ng _____________________ nito. Mayroong apat na aspeto sa pagbabago ito ay ang heograpiya, ekonomiya, _____________________, at ________________________________. Bilang mamamayang makabayan ng komunidad ay nararapat lamang na ____________________ natin ang mga pagbabagong ito upang lalo pang umulad ang sariling komunidad.

Dugtungan ng mga salita o parilala ang *open ended statement* upang mabuo ang pangungusap. Maging gabay ang parirala na nasa loob ng *parenthesis* sa pagbibigay ng kasagutan.

1. Bilang bahagi ng lungsod ay nararapat lamang na alam ko ang mga pagbabagong naganap sa aking sariling komunidad dahil __________________________
   ____
   ____
   ____
   ____
   _______________________________________.
   (sumulat ng dahilan kung bakit dapat alam ang pagbabago sa sariling komunidad)

2. Tutulong akong mapanatili ang kaayusan at kagandahan ng aking sariling komunidad sa kasalukuyan sa pamamagitan ng ________________
____
____
____
____
____________________________________.

(sumulat ng mga paraan na kayang gawin ng isang batang katulad mo upang mapanatili ang kaayusan at kagandahan ng iyong sariling komunidad)

Tayahin

Tukuyin kung anong aspeto ng pagbabago ang ipinahahahayag ng bawat pangungusap. Isulat ang letra ng wastong sagot sa patlang.

a.Heograpiya **b.**Pulitika **c.**Ekonomiya **d.**Sosyo-kultural

____1. Bulubunduking lugar na makikita ang mga malalago at matatayog na puno ng mga pino. Sa kasalukuyan, ang kabundukan ay napuno na ng mga kabahayan.

____2. Pinamumunuan lamang ng nag iisang gobernador heneral . Ngayon pinamumunuan ng mga tao mula *Congressman*, Mayor, Bise Mayor, mga konsehal, punong barangay hanggang sa mga tanod ng barangay.

Karagdagang Gawain

____3. Pagtatanim at paghahabi ang tanging kabuhayan ng mga mamamayan. Ngayon kakaunti na lamang ang nagtatanim at karamihan ay namamasukan sa mga establisyemento, opisina at paaralan

_____4. Karamihan sa mga mamamayan ng lungsod ay mga Ibaloi. Ngayon ay iba't-ibang pangkat-etniko at mga dayuhan ang naninirahan dito.

____5.Kulturang *Cordilleran* ang sinusunod noon. Ngayon, dahil sa impluwensiya at pagyakap sa iba't-bang kultura ay nabago ang kinaugaliang tradisyon ng lungsod.

Pagdugtungin ang mga larawan sa Hanay A at Hanay B upang makita ang pagbabago sa iyong komunidad. Isulat ang letra ng tamang sagot sa patlang bago ang bilang.

Hanay A	Hanay B
_____1. 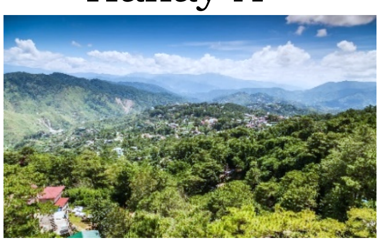	a.
____ 2. 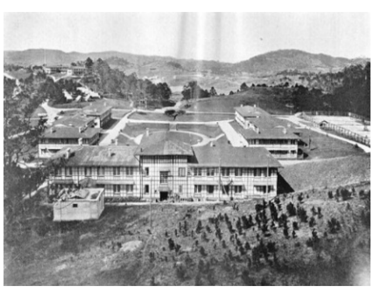	b. 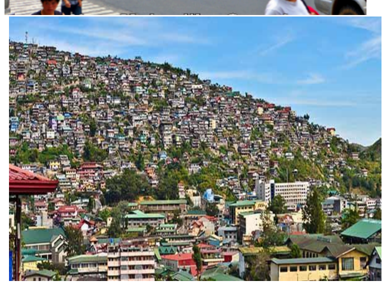

_____3.

c.

_____4.

d.

_____5.

e.

Answer Key

REFERENCES:

1. https://www.google.com/search?ei=MVa_X7zuCZGymAWX4oTwCQ&q=public+domain+free+images+of+mauricio+domogan&oq=public+domain+free+images+of+mauricio+domogan&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQAzIFCCEQoAEyBQghEKABMgUIIRCgAToHCAAQyQMQQzoECAAQQzoICAAQsQMQgwE6AggAOggIABDJAxCRAjoFCAAQkQI6CAguELEDEIMBOgUIABCxAzoHCAAQsQMQQzoHCC4QsQMQQzoKCAAQsQMQyQMQQzoKCC4QxwEQowIQQzoICC4QxwEQrwE6BQgAEMkDOgoILhDHARCvARAKOgoIABCxAxCDARAKOgQIABAKOgcIABCxAxAKOhAILhCxAxCDARDHARCjAhBDOggIABCxAxDJAzoGCAAQFhAeOggIIRAWEB0QHjoJCAAQyQMQFhAeOgcIIRAKEKABOgQIIRAVUIHbA1i67wRgm_8EaAJwAHgBgAHLBYgBtVKSAQ4wLjMwLjguNi4zLjAuMZgBAKABAaoBB2d3cy13aXqwAQDAAQE&sclient=psy-ab&ved=0ahUKEwj8yr6H1Z_tAhURGaYKHRcxAZ4Q4dUDCA0&uact=5

2. https://www.google.com/search?q=public+domain+free+images+of+benjamin+magalong&tbm=isch&ved=2ahUKEwid9Zz71Z_tAhVIaN4KHbcICnoQ2-cCegQIABAA&oq=public+domain+free+images+of+benjamin+magalong&gs_lcp=CgNpbWcQA1C1wDlYqdw5YPbeOWgAcAB4AIABggKIAZQZkgEGMC4xMS42mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=I1e_X93XNcjQ-Qa3kajQBw&bih=665&biw=1480
3. https://en.unesco.org/creative-cities/baguio-city
4. https://www.dilgcar.com/index.php/baguio-city
5. https://www.google.com/search?q=Larawan+ng+SM+baguio&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=a_abkwBTaIuZvM%252Cp6rpXLgH4HgXiM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kR2oRHHa53
6. https://www.google.com/search?q=hotel+baguio+city&tbm=isch&hl=en-US&sa=X&ved=2ahUKEwjYk7biyObrAhV0xYsBHV_OByEQrNwCKAF6BQgBEIsC&biw=1499&bih=676#imgrc=0bXlTqvjUoPMmM
7. https://www.google.com/search?q=bpo+in+baguio&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjXsbDXyebrAhUTiZQKHW0qA3wQ_AUoAnoECAwQBA&biw=1517&bih=675#imgrc=eY1BPIrJVCrnUM
8. https://lakbaybaguio.com/2014/09/the-discovery-of-baguio-city-a-walk-in-baguio-history/
9. https://www.google.com/search?q=burnham+park+baguio&tbm=isch&hl=en-US&sa=X&ved=2ahUKEwjz6o-krdrrAhVqw4sBHU-yAxgQrNwCKAB6BQgBENMB&biw=1499&bih=730#imgrc=z9qGpLf659AYVM&imgdii=I1w0l3AMTS4r6M
10. *Quotes and Data From: Memoirs of Baguio by Gutierrez, Wilson and Concepcion, 1960*
11. Tags: A Walk in Baguio History, Baguio, Baguio City, History of Baguio City
12. Cite this article as: Lungsod Baguio. (2015). In V. Almario (Ed.), *Sagisag Kultura* (Vol 1). Manila: National Commission for Culture and the Arts. Retrievedfrom https://philippineculturaleducation.com.ph/lungsod-baguio/